
ETNOLINGWISTYKA

PROBLEMY JĘZYKA I KULTURY

30

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Wydział Humanistyczny
Komisja etnolingwistyczna
przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów
sekcja etnolingwistyczna Komitetu Językoznawstwa PAN

Redaktor naczelny

JERZY BARTMIŃSKI

Zastępca redaktora

STANISŁAWA NIEBRZEGOWSKA-BARTMIŃSKA

Sekretarz

MARTA NOWOSAD-BAKALARCZYK

Kolegium redakcyjne

JAN ADAMOWSKI, FELIKS CZYŻEWSKI, ADAM GŁAZ, IRINA LAPPO,
ROMAN LEWICKI, ANNA PAJDZIŃSKA, JOANNA SZADURA, SEBASTIAN WASIUTA,
ANETA WYSOCKA

Rada naukowa

DEJAN AJDAČIĆ (KIJOWSKI UNIwersytet Narodowy)
ELENA BEREZOVIČ (URALSKI UNIwersytet Federalny, Ekaterinburg)
WOJCIECH CHLEBDA (UNIwersytet Opolski)
ALOYZAS GUDAVIČIUS (UNIwersytet Szawelski)
ALEKSEJ JUDIN (UNIwersytet w Gent)
JACEK MICHAEL MIKOŚ (UNIVERSITY OF WISCONSIN, MILWAUKEE)
SWIETŁANA TOŁSTAJA (ROSYJSKA AKADEMIA NAUK, MOSKWA)
ZUZANA PROFANTOVÁ (SLOVENSKÁ AKADÉMIA VIED, BRATYSŁAWA)
HANNA POPOWSKA-TABORSKA (POLSKA AKADEMIA NAUK, WARSZAWA)
ANNA WIERZBICKA (AUSTRALIJSKI UNIwersytet Narodowy, CANBERRA)
KRZYSZTOF WROCLAWSKI (POLSKA AKADEMIA NAUK, WARSZAWA)

ETNOLINGWISTYKA

PROBLEMY JĘZYKA I KULTURY

30

Lublin 2018

Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

Zespół recenzentów

MACIEJ ABRAMOWICZ (Uniwersytet Warszawski), DEJAN AJDAČIĆ (Kijowski Uniwersytet Narodowy), NIKOLAJ ANTROPOV (Narodowa Akademia Nauk Białorusi), ENRIQUE BERNARDEZ (Universidad Complutense de Madrid), ZUZANNA BUŁAT SILVA (Uniwersytet Wrocławski), MAŁGORZATA BROŻYNA (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), WOJCIECH CHLEBDA (Uniwersytet Opolski), PIOTR CHRUSZCZEWSKI (Uniwersytet Wrocławski), WALDEMAR CZACHUR (Uniwersytet Warszawski), MACIEJ CZERWIŃSKI (Uniwersytet Jagielloński), DAVID DANAHER (University of Wisconsin-Madison), ANNA DĄBROWSKA (Uniwersytet Wrocławski), ANNA DUNIN-DUDKOWSKA (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), ANDRZEJ DYSZAK (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), DOROTA FILAR (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), LUBOV FROLAK (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), IZABELA GATKOWSKA (Uniwersytet Jagielloński), ROMAN GAWARKIEWICZ (Uniwersytet Szczeciński), EWA GELLER (Uniwersytet Warszawski), CLIFF GODDARD (Griffith University, Nathan), ALOYZAS GUDAVIČIUS (Uniwersytet Szawelski), MARIOLA JAKUBOWICZ (Polska Akademia Nauk, Warszawa), ALEKSEJ JUDIN (Uniwersytet w Gent), JAN KAJFOSZ (Uniwersytet Śląski), HENRYK KARDELA (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), MAŁGORZATA KARWATOWSKA (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), KATARZYNA KŁOSIŃSKA (Uniwersytet Warszawski), EWA KOŁODZIEJEK (Uniwersytet Szczeciński), ILONA KOUTNY (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), JOLANTA KOWALEWSKA-DĄBROWSKA (Uniwersytet Gdański), ALLA KOZHINOVA (Białoruski Uniwersytet Państwowy, Mińsk), HALINA KUREK (Uniwersytet Jagielloński), CARSTEN LEVISEN (Roskilde University, Denmark), BARBARA LEWANDOWSKA-TOMASZCZYK (Uniwersytet Łódzki), AGNIESZKA LIBURA (Uniwersytet Wrocławski), BRONISŁAWA LIGARA (Uniwersytet Jagielloński), PRZEMYSŁAW ŁOZOWSKI (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), JOLANTA MAČKIEWICZ (Uniwersytet Gdański), MARZENA MARCZEWSKA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego), SVETLANA MARTINEK (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki), EWA MASŁOWSKA (Polska Akademia Nauk, Warszawa), AGNIESZKA MIKOŁAJCZUK (Uniwersytet Warszawski), ALICJA NAGÓRKO (Humboldt-Universität zu Berlin), ALEKSANDRA NIEWIARA (Uniwersytet Śląski w Katowicach), KAZIMIERZ OŻÓG (Uniwersytet Rzeszowski), DOROTA PAZIO-WLAŻŁOWSKA (Polska Akademia Nauk, Warszawa), HALINA PELCOWA (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), HANNA POPOWSKA-TABORSKA (Polska Akademia Nauk, Warszawa), SERHIY POTAPENKO (Nizhyn University, Ukraine), MACIEJ RAK (Uniwersytet Jagielloński), BARBARA RODZIEWICZ (Uniwersytet Szczeciński), ELENA RUDENKA (Białoruski Uniwersytet Państwowy), IRINA SEDAKOVA (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa), PETAR SOTIROV (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), VASYL STARKO (Lesya Ukrainka Eastern European National University), ELŻBIETA TABAKOWSKA (Uniwersytet Jagielloński), SVETLANA TOLSTAJA (Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa), ANDRZEJ SZOSTEK (Katolicki Uniwersytet Lubelski), ANNA TYRPA (Polska Akademia Nauk, Kraków), JAMES W. UNDERHILL (Université de Rouen), KRYSZYNA WASZAKOWA (Uniwersytet Warszawski), ANNA WIERZBICKA (Australian National University), WŁODZIMIERZ WYSOCHAŃSKI (Uniwersytet Wrocławski), JÖRG ZINKEN (Institut für Deutsche Sprache, Mannheim), HANNA ZOWCZAK (Uniwersytet Warszawski), JERZY ŻMUDZKI (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), KONRAD ŻYŚKO (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)

REDAKCJA WYDAWNICZA

STANISŁAWA NIEBRZEGOWSKA-BARTMIŃSKA
MARTA NOWOSAD-BAKALARCZYK

PROJEKT OKŁADKI I STRON TYTUŁOWYCH

JERZY DURAKIEWICZ

SKŁAD

ARTUR DROZDOWSKI

Wersja elektroniczna dostępna na stronie: etnolingwistyka.journals.umcs.pl

© Wydawnictwo UMCS, Lublin 2018

ISSN 2449-8335

WYDAWNICTWO UNIwersytetu MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ

pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin, tel. 81 537 53 04

www.umcs.lublin.pl/wydawnictwo

e-mail: sekretariat@wydawnictwo.umcs.lublin.pl

Dział Handlowy: tel./faks 81 537 53 02

e-mail: wydawnictwo@umcs.eu

SPIS TREŚCI

„Etnolingwistyka” na jubileusz Profesor Anny Wierzbickiej (Jerzy Bartmiński)..... 9

I. ROZPRAWY I ANALIZY

1. Swietłana M. Tołstojowa (Moskwa, Rosyjska Akademia Nauk), Świat człowieka i jego granice w świetle danych językowych..... 15
2. Renata Grzegorzyczkowa (Uniwersytet Warszawski), Kilka uwag o udziale zjawisk gramatycznych w tworzeniu językowego obrazu świata..... 31
3. Anna Pajdzińska (Lublin, UMCS), Kategorie gramatyczne a językowy obraz świata..... 41
4. Elżbieta Tabakowska (Uniwersytet Jagielloński), Gramatyka i historiografia, czyli językowy obraz świata w relacji historyka..... 55
5. Dorota Filar (Lublin, UMCS), Przemysław Łozowski (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu), Gramatykalizacja i leksykalizacja pojęć a językowy obraz świata. Szkic o ekwiwalencji kognitywnej..... 69
6. Marta Nowosad-Bakalarczyk (Lublin, UMCS), O gramatycznych i leksykalnych wykładnikach pojęcia liczby w polszczyźnie..... 91
7. Eliza Pieciul-Karmińska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Nijakość w języku i neutralność w literaturze jako sygnał odmienności kulturowej? 113
- *
8. Anna Wierzbicka (Australian National University, Canberra), A ‘sense of entitlement’ encoded in English grammar..... 133
9. Carsten Levisen (Roskilde University, Denmark), The Grammar of Violence: Insights from Danish Ethnosyntax and the Wierzbicka-Pinker Debate..... 145
10. Bert Peeters (Canberra/Brisbane, Australia), (White) lies and (*pieux*) *mensonges*: ethnolinguistic elaborations on not telling the truth..... 169
11. Roslyn Frank (University of Iowa, USA), Looking at Europe through a Basque lens: Ethnolinguistic considerations of two worldviews..... 189
12. Ida Stria (University of Warsaw), Linguistic worldview in multilingual groups as an indicator of developing a communal identity: The case of Esperanto..... 215
- *
13. Adam Głaz (Lublin, UMCS), Lubelska etnolingwistyka kognitywna a anglojęzyczna lingwistyka kulturowa. Wybrane problemy..... 231
14. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (UMCS Lublin), O różnych wariantach definicji leksykograficznej – od taksonomii do kognitywizmu..... 259
- *
15. Edyta Manasterska-Wiącek (Lublin, UMCS), Z dziecięcych refleksji nad językiem..... 285

II. RECENZJE

16. Julia Antonenko, Antropocentryzm w języku i kulturze Słowian: *Antropocentryzm w jazyke i kul'ture*, otv. red. S. M. Tolstaja, Moskwa: „Indrik”, 2017, 264 s. Biblioteka Instituta Slavjanovedenija RAN. 303
17. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Rosyjski kalendarz ludowy w ujęciu etnolingwistycznym: O. V. Atrošenko, Ju. A. Krivoščapova, K. V. Osipova, *Russkij narodnyj kalendar'.* *Ètnolingvističeskij slovar'.* Naučnyj red. E. L. Berezovič, Moskwa: Ast-Press Kniga 2015, 544 s. 307
18. Joanna Szadura, Nowa publikacja polskich kognitywistów: *Dociekania kognitywne*, red. Agnieszka Libura, Daria Bębeniec, Hubert Kowalewski, Kraków: Universitas, 2018, 245 s. 312
19. Marta Wójcicka, Językowość kultury i kulturowość języka: *Lingwistyka kulturowa i międzykulturowa. Antologia*, red. Waldemar Czachur, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2017, 337 s. 317
20. Monika Łaszkiewicz, Wartości w litewskim językowo-kulturowym obrazie świata: Kristina Rutkovska, Marius Smetona, Irena Smetonienė, *Vertybės lietuvių pasaulėvaizdyje* [Wartości w litewskim językowym obrazie świata], Vilnius: Akademine leidyba, 2017, 300 s. 322
21. Petar Sotirov, Ważny przyczynek do rozumienia języka wartości: *Nazwy wartości w językach europejskich. Raport z badań empirycznych*, red. Iwona Biełlińska-Gardziel, Małgorzata Brzozowska, Beata Żywicka, Przemyśl: Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska, 2017, 375 s. 327
22. Wojciech Bukowski, Pamięć językiem pisana: *Pamięć w ujęciu lingwistycznym. Zagadnienia teoretyczne i metodyczne*, red. Waldemar Czachur, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018, 263 s. 331
23. Kinga Ludwik, Ciało w języku japońskim – pomiędzy relatywizmem kulturowym a uniwersalnością ludzkiego doświadczenia: *Cielesność w kulturze Japonii. Literatura i język*, red. Iwona Kordzińska-Nawrocka, Agnieszka Kozyra, Warszawa: Japonica, 2016, 271 s. 337
24. Adam Głaz, Rytm, metrum, rym. O tłumaczeniu wierszy: James W. Underhill, *Voice and Versification in Translating Poems*, Ottawa: University of Ottawa Press, 2016, xiii, 333 s. 342
25. Leszek TymiaKin, O sztuce reportażu: Aneta Wysocka, *Fakty – język – podmiotowość. Stylistyczne osobliwości reportażu Ryszarda Kapuścińskiego*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2016, 278 s. 346

III. Z ŻYCIA NAUKOWEGO

26. Jerzy Bartmiński, Joanna Szadura, Sprawozdanie z działalności Komisji Etnolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów w III kadencji w latach 2013–2018. 351
27. Joanna Szadura, Z prac sekcji etnolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa PAN (1 VI 2017–1 VI 2018). 355
28. *Historyczna pamięć w języku*. Tezy wystąpień w ramach etnolingwistycznego bloku tematycznego na XVI MKS w Belgradzie 2018. 357

IV. NOTY O KSIĄŻKACH

V. KSIĄŻKI I CZASOPISMA NADESLANE

VI. NOTY O AUTORACH